

Drengen, heksen og den røde tråd

ET FOLKEEVENTYR FRA TY

VED TORSTFN BALLF

Dette eventyr har jeg kunnet, fra jeg var dreng. Hvem der har fortalt det for mig, kan jeg ikke huske, så jeg ved ikke, hvor det stammer fra. Siden har jeg fortalt det mange gange gennem mange år, men det er nok gået med mig som med andre eventyrfortællere. Vi har glemt nogle træk og føjet andre til, måske fra andre eventyr. Men her er det, som jeg husker det nu.

Midt i en stor sø var der en ø, og på den ø lå der et kongeslot. Kongen holdt meget af at ro en tur ud på søen for at fiske, for der var mange gode fisk. Men en dag, da han var derude, begyndte det pludselig at blæse så voldsomt, at båden gyngede op og ned, og bølgerne blev så høje, at de var ved at slå ind over båden. Kongen blev bange, men han syntes, det var en underlig storm, for træerne inde ved bredden rørte sig ikke, og så ville han se efter, hvor den kom fra. Da så han, at der stod en gammel kone inde ved bredden, og at det var hende, der blæste. "Åh, hold op!" råbte kongen, "vil du drukne mig?" – "Ja," råbte heksen, "hvis du ikke vil love mig det første, der bliver født på slottet, så drukner jeg dig!"

Nu havde kongen en dejlig hvid puddel, som skulle have hvalpe en af de første dage, og han tænkte, at konen måske gerne ville have en af de fine hvalpe, så han sagde: "Det lover jeg dig!" Så holdt hun op med at blæse, og det blev stille, og kongen roede hjem. Men da han kom ind på slottet, kom der et par tjenere springende og råbte: "Til lykke, til lykke! Dronningen har lige fået en søn."

De kunne ikke forstå, at kongen ikke blev glad, men nu vidste han jo, hvad den gamle kone havde ment, og at hun var en heks. Den første tid var han meget ked af det og var hele tiden bange for, at heksen skulle komme efter den lille dreng, men der gik en måned, og der gik to, og da der var gået et helt år, begyndte kongen at tro, at heksen havde glemt det hele. Tiden gik, og da der var gået ti år, havde kongen næsten selv glemt det.

Drengen voksede op og blev en flink og rask fyr, men den dag, han fyldte fjorten år, begyndte det igen at blæse så mærkeligt. Det blev til en storm, der var så hård, at bølgerne blev høje som huse og slog mod murene, så hele slottet rystede, og alle folkene blev bange for, at slottet skulle styrte sammen.

Så gik kongen ud på en altan for at se, hvordan det hang sammen med den blæst, og da så han igen heksen, der stod ved bredden og blæste. Da hun så kongen, råbte hun: "Nu er tiden kommet. Lad mig nu få det, du har lovet mig, ellers blæser jeg, til slottet falder!" – "Nej", råbte kongen, "du får ham aldrig, hvad der så sker".

Men da var drengen også kommet ud på altanen, og han spurgte, hvad der var i vejen. Så måtte kongen fortælle ham det, men han blev ikke bange. "Lad mig bare følge med hende," sagde han, "jeg skal nok klare mig." Så holdt heksen op med at blæse, og hun roede hen til slottet i et gammelt dejtrug. Drengen gik ned til hende, og så roede hun væk med ham.

Da de var kommet i land, sagde heksen: "Nu går vi hjem til min gård, men hvis du kan gøre tre ting, som jeg sætter dig til, skal du få lov at gå hjem, og du må endda selv vælge din løn. Kan du ikke gøre det, skal du blive hos mig."

Så gik de i mange dage, til de kom til heksens gård en aften. Hun viste ham et kammer, hvor han skulle sove og sagde: "I morgen skal du tidlig op og gøre det første arbejde, jeg forlanger af dig."

Næste morgen tog heksen en sæk korn og strøede det ud på gårdspladsen, og så sagde hun: "Nu skal du bare samle alt kornet op i sækken igen, men du skal være færdig til klokken fem. Så kommer jeg hjem, og hvis der så er bare et eneste korn tilbage, må du ikke rejse."

Så gik heksen, og drengen begyndte at samle korn i sækken, men det lå mellem græs og sten, så det var ikke til at få op. Han blev alligevel ved, men da klokken var halv fem, var der ikke engang en halv spandfuld korn i sækken.

Da var der en, der sagde: "Skal jeg hjælpe dig?" Han så sig om og fik øje på en lille fugl, der sad bag ved ham.

Den var hvid, men den havde en rød tråd om den ene tå. "Ja tak," sagde drengen, "men du kan da ikke hjælpe ret meget!" – "Nu skal vi se," sagde fuglen, og så gav den sig til at fløjte. Straks kom der en mængde fugle flyvende, både store og små. De begyndte at pille korn op og komme det i sækken, og da klokken var et minut i fem, var sækken fuld. "Nu skal I have tak!" sagde drengen. "Nej," sagde fuglen, "men husk den røde tråd!" Så fløj fuglene væk, og heksen kom hjem. Hun løb rundt på pladsen og rodede mellem græs og sten for at finde korn, men hun fandt ikke et eneste. "Nu har du klaret dig denne gang," sagde heksen, "jeg forstår ikke, hvordan du har båret dig ad, men vent til i morgen. Så bliver det værre!"

Næste morgen sagde heksen: "I dag skal du øse alt vandet i min dam op med et fingerbøl, og du skal være færdig inden klokken fem. Hvis der så er bare en dråbe tilbage, må du ikke rejse." Drengen begyndte at øse. Han kunne ikke se, at vandet sank, men han blev alligevel ved. Da klokken var halv fem, havde han kun fået en spandfuld vand af dammen, men så hørte han, at der var en, der brummede: "Skal jeg hjælpe dig?". Han så sig om og fik øje på en gammel ko, der stod bag ved ham. Den var helt hvid, men den havde en rød tråd om den ene klov. "Ja tak!" sagde drengen, "men du kan da ikke hjælpe ret meget!" – "Nu skal vi se!" sagde koen, og så satte den mulen ned til vandet. Straks løb vandet så stærkt ind i koens mund, som det var en hel bæk, og dammen blev mindre og mindre. Da klokken var et minut i fem, var den helt tør, og drengen sagde: "Nu skal du have tak!" – "Nej," sagde koen, "men husk den røde tråd!". Så gik den, og heksen kom hjem. Hun løb ud i dammen for at finde bare en eneste dråbe vand, men hun fandt ingen. "Nu har du klaret dig denne gang," sagde heksen, "jeg forstår ikke, hvordan du har båret dig ad, men vent til i morgen. Så

kommer det værste, og det klarer du ikke!” Men drengen blev ikke bange. Han tænkte på fuglen og koen og den røde tråd.

Næste morgen sagde heksen: ”Der ligger ni store træstammer ude på gårdspladsen. Dem skal du save og kløve til brænde, og brændet skal være pænt stablet inden klokken fem. Hvis der ligger en eneste pind, der ikke er på plads, må du ikke rejse.”

Så gik heksen, og drengen begyndte at save. Det blev ikke til meget, for stammerne var tykke og hårde, men han blev alligevel ved. Da klokken var halv fem, havde han fået den ene stamme savet, men han havde ikke fået kløvet noget. Så hørte han, at der var en, der hviskede: ”Skal jeg hjælpe dig?”. Han så sig om og fik øje på en gammel hest, der stod bag ved ham. Den var helt hvid, men den havde en rød tråd om den ene hov. ”Ja tak!” sagde drengen, ”men du kan da ikke hjælpe ret meget!” – ”Nu skal vi se!” sagde hesten, og så vendte den sig og gav sig til at sparke til stammerne, så de fløj højt op i luften og fik i mange tusinde stykker, der faldt ned og lagde sig i pæne stabler. Da klokken var et minut i fem, var det hele i orden, og drengen sagde: ”Nu skal du have tak!” – ”Nej”, sagde hesten, ”men husk den røde tråd!”. Så gik den, og heksen kom hjem. Hun sprang omkring for at finde bare en lille pind, der ikke lå på plads, men der var ingen.” – ”Ja nu har du gjort de tre ting, jeg forlangte,” sagde heksen, ”jeg forstår ikke, hvordan du har båret dig ad, men nu må du så vælge din løn, og i morgen kan du rejse.”

Så gik de rundt i heksens hus, og der var både sølv og guld og kostbare ting, men drengen ville ikke have noget af det. Til sidst kom de ind i et lille kammer, og der sad en gammel kone og spandt på en rok. Hun var helt hvidhåret, men hun havde en rød tråd om den ene finger. ”Hende vil jeg have!” sagde drengen. Heksen blev vred, men hvad hun havde lovet, måtte hun jo holde, og hun sagde: ”Du kan få hende med i morgen. Nu skal vi i seng!” Drengen gik ud i sit kammer og sov snart, men lidt efter vågnede han ved, at der var en, der ruskede i ham. Det var så lyst, at han kunne se en dejlig pige, der stod ved hans seng. Hun var i en hvid kjole, men hun havde en ring af det røde guld på en finger. ”Var det dig, der var fuglen og koen og hesten?” sagde drengen. ”Ja,” sagde pigen, ”jeg er en prinsesse, som heksen har røvet da jeg var syv år. Nu har jeg været hos hende i syv år til, men jeg har brugt tiden og læst i hendes bøger, og nu kan jeg også hekse. Nu skal du stå op, og vi må flygte, for heksen vil nok lade os rejse, men hun vil fange os igen, og hun har syvmilestøvler, så hun kan snart nå os, hvis vi ikke skynder os af sted. Nu skal du hente en håndfuld korn af sækken og komme det i din lomme, og du skal fylde en flaske med vand fra dammen, og så skal du tage nogle brændestykker fra stabelen. Det gjorde han, og så tog pigen to af brændestykkerne og lagde dem i sengen og sagde: ”Når heksen banker på døren, skal I sige: ”Her er vi!”

Heksen havde en god hest, og den satte de sig op på, pigen forrest og drengen bagved, og så red de af sted, alt hvad hesten kunne springe.

Ved midnatstid vågnede heksen og ville se, om drengen var i sit kammer. Hun bankede på døren, og brændestykkerne sagde: ”Her er vi!” Så gik heksen i seng igen, men et par timer efter gik hun igen hen og bankede på døren. ”Her er vi!” sagde brændestykkerne igen, og heksen lagde sig, til det blev lys morgen. Så gik hun igen

hen og bankede på døren, men da var der ingen, der svarede, for brændestykkerne kunne kun snakke to gange. Så rev heksen døren op og så den tomme seng og forstod, at drengen og pigen var flygtet. Hun trak i sine syvmilestøvler og satte efter dem.

Pigen og drengen var kommet langt væk, men pludselig sagde drengen: ”Der er noget, der buldrer bag ved os!” – ”Det er heksen,” sagde pigen, ”tag nu noget korn op af lommen og strø det bagud og sig: ”Voks, voks!” Det gjorde drengen, og straks bredte kornet sig til alle sider og voksede op til en mægtig stor kornmark med højt korn. Den kunne heksen ikke komme igennem i sine syvmilestøvler, og hun måtte helt hjem efter en le og tilbage til kornmarken og høste en sti igennem den, før hun kunne komme længere.

Så var pigen og drengen igen kommet et langt stykke vej, men lidt efter sagde drengen: ”Der er noget, der buldrer bag ved os!” – ”Så tag flasken med vandet og hæld det bagud og sig: ”Voks, voks!” sagde pigen. Det gjorde drengen, og vandet bredte sig ud til alle sider og blev til en stor sø, og den kunne heksen ikke komme over, før hun havde været hjemme efter sit dejtrug. Så måtte hun igen høste en sti gennem kornet og hjem efter dejtruget og høste sti gennem kornet igen og sejle over søen, før hun kunne komme længere.

Så var pigen og drengen igen kommet et langt stykke frem, men lidt efter sagde drengen igen: ”Der er noget, der buldrer bag ved os!” – ”Så tag brændestykkerne og smid dem bagud og sig: ”Voks, voks!” sagde pigen. Det gjorde han, og straks bredte brændestykkerne sig ud til alle sider og voksede op til en stor, tæt skov, så tæt, at heksen ikke kunne komme igennem den, før hun havde været hjemme efter en økse. Så måtte hun tilbage til søen og sejle over og hen til kornmarken og høste en sti og hjem efter øksen, og så måtte hun igen høste en sti gennem korne og sejle over søen og hugge en vej gennem skoven, før hun kunne komme længere.

Da var pigen og drengen kommet helt hen til den sø, som kongeslottet lå i. De fandt en båd, og drengen gav sig til at ro, så stærkt han kunne, men inden de nåede slottet, sagde drengen igen: ”Der er noget, der buldrer bag ved os!” – ”Så lad det buldre!” sagde pigen. Snart efter nåede heksen hen til søen og begyndte at ro ud i sit gamle dejtrug, men da hun kunne se, at drengen roede raskere, holdt hun op og gav sig til at blæse. Båden gyngede op og ned, og bølgerne blev så høje, at de var ved at slå ind over båden. ”Hvad nu?” sagde drengen. ”Pyt!” sagde pigen, ”jeg har også lært at blæse!” Og så vendte hun sig om, og så kan det nok være, hun blæste. Snart gik bølgerne den anden vej, og dejtruget gyngede op og ned, og bølgerne blev så høje, at de var ved at slå ind over dejtruget. ”Åh, hold op!” råbte heksen, ”så vil jeg give jer alt det guld og sølv, jeg har!” – ”Nej du kan tro nej,” sagde pigen. ”Vi kan ikke stole på dig, og du har gjort ondt nok!” Og så blev hun ved at blæse, til bølgerne slog sammen om dejtruget og heksen, og der er ingen, der har set dem siden.

Kongen og dronningen og alle folkene blev meget glade, da drengen og pigen kom hjem. Pigen blev på slottet, og nogle år efter blev hun gift med drengen, og de levede lykkeligt sammen alle deres dage.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy, Mors og V. Hanherred 1977, side 117-122).